

ПОДАТКИ ТА ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Новак Геннадій Дмитрович*, аспірант
Бутенко Тетяна Василівна**, кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту, фінансів і бізнес-технологій
Національний університет «Одеська політехніка»

*ORCID 0009-0006-0830-3980

**ORCID 0000-0003-0699-7166

© Новак Г.Д., 2025

© Бутенко Т.В., 2025

Стаття отримана: 28.07.2025

Стаття прийнята: 23.08.2025

Стаття опублікована: 03.10.2025

Вступ. Транскордонне співробітництво (ТКС) є ключовим елементом сучасної регіональної політики, що сприяє інтеграції прикордонних регіонів у економічному, соціальному, культурному та екологічному аспектах. ТКС дозволяє сусіднім країнам спільно вирішувати проблеми, пов'язані з економічною нерівністю, інфраструктурними обмеженнями, екологічними викликами та соціальними диспропорціями. Завдяки обміну ресурсами, технологіями, знаннями та досвідом, ТКС сприяє створенню нових економічних можливостей, залученню іноземних інвестицій та підвищенню конкурентоспроможності регіонів.

У контексті європейської інтеграції, зокрема в рамках програм Європейського Союзу, таких як Interreg, ТКС відіграє важливу роль у гармонізації стандартів, розвитку транспортної та енергетичної інфраструктури, а також у зміцненні міжкультурного діалогу. Наприклад, спільні проекти у сфері освіти, туризму чи охорони довкілля дозволяють регіонам досягати синергетичного ефекту, що сприяє сталому розвитку та економічному зростанню. ТКС також сприяє формуванню транскордонних кластерів, які об'єднують підприємства, наукові установи та органи місцевого самоврядування для реалізації інноваційних ініціатив.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідження теми транскордонного співробітництва та його взаємозв'язку з податками спирається на сучасні праці українських вчених, які аналізують економічні, організаційні та правові засади цього явища, розв'язання наявних проблем і вивчення успішних практик. Зокрема, варто відзначити роботи Калат Я.Я., Ковальова В. Г., Устименка В. А., Трушкіної Н., Прокопишиної О., Волкової Ю. А., Химинця В. В. та Мірус О. І. та ін.

Питання впливу фіскальної децентралізації, податкової політики на регіональний розвиток, а так проблеми гармонізації оподаткування в країнах ЄС висвітлювалися у роботах Гречко А. В., Вдовичена А. А., Чорновол А. О., Мустеци І. В., Табенської Ю. В. та Томнюк Т. Л., Андрущенко В., Тучак Т. Ці дослідження здебільшого зосереджені на аналізі впливу податків на економічний розвиток регіонів, механізмів децентралізації та їхньої ролі у стимулюванні транскордонних ініціатив, гармонізації податкових систем.

Незважаючи на значний обсяг наукових напрацювань, низка питань залишаються недостатньо дослідженими, зокрема, вплив гармонізації податкових систем на транскордонне співробітництво, взаємодія місцевих бюджетів, які формуються за рахунок децентралізованих податків, із потребами транскордонних проєктів, що вимагають спільного фінансування тощо.

Метою дослідження є аналіз ролі податків та транскордонного співробітництва в системі державної регіональної політики України, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення механізмів їх використання для забезпечення сталого розвитку регіонів.

Основний матеріал і результати. Транскордонне співробітництво (ТКС) є важливим елементом регіональної політики, що сприяє інтеграції прикордонних регіонів у економічному, соціальному, культурному та екологічному вимірах. ТКС дозволяє спільно вирішувати проблеми економічної нерівності, інфраструктурних обмежень, екологічних викликів і соціальних диспропорцій, забезпечуючи обмін ресурсами, технологіями та досвідом [1].

Ковальов В. Г. [2, с. 246] розглядає транскордонне співробітництво як складне соціальне явище, включаючи з його багатокомпонентної природи, що включає «взаємодію різних культур, економічних систем, політичних інтересів та соціальних структур, які потребують узгодження для досягнення спільних цілей».

Устименко В. А. [3] та низка інших авторів наголошує на тому, що ТКС передбачає об'єднання спільнот, які, не дивлячись на існуючі державні кордони, на тлі історично укладених культурних, ментальних і родинних взаємозв'язків, мають спільні інтереси.

Регіональний контекст вкладає у транскордонне співробітництво Волкова Н. В. [4], підкреслюючи, взаємодію європейської та національної регіональних політик, направлених на сприяння соціально-економічному розвитку, підвищення конкурентоспроможності регіонів, вдосконалення їх інфраструктури, покращення добробуту населення тощо.

Трушкіна Н. і Прокопишин О. [5] зазначають, що поняття «транскордонне співробітництво» має різноманітні наукові інтерпретації, оскільки аналізується через призму міжнародного права, управління, безпеки, зовнішньоекономічної діяльності, маркетингу та бізнесу.

У контексті європейської інтеграції, зокрема через програми ЄС, такі як Interreg, ТКС відіграє ключову роль у гармонізації стандартів, розвитку інфраструктури та зміцненні міжкультурного діалогу.

Програми Interreg, започатковані Європейським Союзом, спрямовані на підтримку співпраці між прикордонними регіонами країн-членів ЄС та країн-партнерів, таких як Україна. Одним із ключових завдань Interreg є гармонізація стандартів у різних сферах, що сприяє економічній інтеграції та зменшенню бар'єрів між регіонами [6].

Зокрема, програми Interreg сприяють:

- узгодженню регуляторних норм. Interreg фінансує проекти, які допомагають привести національні стандарти у сфері торгівлі, екології, транспорту та енергетики до європейських вимог. Наприклад, у прикордонних регіонах України та Польщі проекти Interreg сприяють адаптації стандартів безпеки дорожнього руху та екологічних норм до директив ЄС [6];

- податковій та адміністративній гармонізації. Через спільні ініціативи Interreg регіони співпрацюють для спрощення процедур адміністрування податків, зокрема ПДВ, що полегшує транскордонну торгівлю. Наприклад, у рамках Єврорегіону «Карпати» реалізуються проекти, які сприяють уніфікації процедур для малого та середнього бізнесу;

- технічній стандартизації. Interreg підтримує проекти, спрямовані на гармонізацію технічних стандартів у таких сферах, як енергетика та цифрова інфраструктура. Наприклад, спільні ініціативи з розвитку транскордонних енергетичних мереж сприяють узгодженню стандартів для ефективного використання відновлювальних джерел енергії.

Податкова політика виступає інструментом стимулювання економічного зростання через пільгові режими оподаткування, створення спеціальних економічних зон (СЕЗ) і надання податкових кредитів для малого та середнього бізнесу [7].

У прикордонних регіонах податки можуть використовуватися для створення СЕЗ, що стимулюють транскордонну торгівлю та інвестиції. Водночас податкова конкуренція між регіонами може призводити до зниження бюджетних надходжень, що обмежує можливості фінансування регіональних програм.

Податкова децентралізація дозволяє регіонам самостійно визначати ставки окремих податків і розподіляти бюджетні кошти, що є особливо важливим для прикордонних територій, які беруть участь у ТКС. Наприклад, у ЄС диференційовані ставки ПДВ застосовуються для підтримки економічної інтеграції прикордонних регіонів [8].

Глобалізація створює нові можливості для ТКС через зростання міжнародної торгівлі, мобільності капіталу та поширення цифрових технологій. Вона стимулює співпрацю у сферах інновацій, логістики, енергетики та туризму, сприяючи створенню транскордонних економічних кластерів [1].

Подвійне оподаткування, коли один і той самий дохід оподатковується у двох країнах, створює бар'єри для транскордонної торгівлі та інвестицій. Воно підвищує витрати бізнесу, знижує конкурен-

тоспроможність і стримує економічну активність у прикордонних регіонах. Укладання угод про уникнення подвійного оподаткування (DTA) є ефективним рішенням, що розподіляє право оподаткування між країнами.

Різні ставки податків і процедури адміністрування створюють перешкоди для ТКС. Наприклад, відмінності у ставках ПДВ між країнами ускладнюють ціноутворення та торгівлю [9]. Уніфікація процедур і створення спільних консультативних центрів можуть зменшити ці бар'єри.

Використання низької податкової юрисдикції для мінімізації податкових зобов'язань призводить до втрат бюджетних доходів у прикордонних регіонах. Впровадження стандартів ОЕСР щодо боротьби з ухиленням від податків та автоматичний обмін інформацією є необхідними заходами.

Бізнес у прикордонних регіонах стикається з бюрократичними бар'єрами через різні вимоги до звітності та ліцензування. Цифрові платформи для спрощення адміністрування податків і транскордонні консультативні центри можуть полегшити ці процеси.

Гармонізація оподаткування є критично важливою для усунення бар'єрів у ТКС та включає уніфікацію ставок, координацію процедур і обмін податковою інформацією.

У Європейському Союзі директиви, зокрема Директива 2006/112/ЄС про спільну систему податку на додану вартість [10], відіграють ключову роль у гармонізації податкових систем країн-членів. Ця директива встановлює мінімальні ставки ПДВ, які країни ЄС зобов'язані дотримуватися.

У рамках транскордонного співробітництва в Єврорегіонах, таких як «Верхній Прут», створеному між Україною, Румунією та Молдовою, застосовуються пільгові податкові режими для стимулювання економічної активності та торгівлі. Ці режими спрямовані на спрощення економічної взаємодії між країнами-учасниками та розвиток прикордонних територій. Основні аспекти включають:

- пільгові податкові ставки. Для підприємств, що діють у межах Єврорегіону, можуть застосовуватися знижені ставки податку на прибуток або звільнення від певних податків на визначений період. Це сприяє залученню інвестицій у прикордонні регіони;
- спрощені митні процедури. Транскордонна торгівля полегшується завдяки зменшенню бюрократичних бар'єрів, таких як спрощення митного оформлення для товарів, що перетинають кордон між Україною, Румунією та Молдовою;
- стимулювання малого та середнього бізнесу. Пільгові режими часто орієнтовані на підтримку МСП, які відіграють ключову роль у розвитку місцевих економік. Наприклад, підприємства можуть отримувати гранти або субсидії на розвиток експорту;
- інфраструктурні проекти. Податкові пільги також можуть застосовуватися до спільних проектів, таких як будівництво транспортної інфраструктури чи логістичних центрів, що сприяють торгівлі.

Ці заходи, сприяють економічній інтеграції, підвищенню конкурентоспроможності регіону та залученню іноземних інвестицій.

Гармонізація сприяє залученню інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності, спрощенню торгівлі та справедливому розподілу податкових доходів. Наприклад, у Єврорегіоні «Карпати» гармонізовані податкові підходи підтримують туристичні та екологічні проекти.

Гармонізація податкових систем у межах міжнародних економічних об'єднань, таких як Єврорегіони (наприклад, «Верхній Прут») чи ширші торговельні угоди, як-от USMCA, спрямована на узгодження податкових правил для полегшення торгівлі та економічної інтеграції. Проте цей процес стикається з серйозними перешкодами, зокрема опором країн із низькими податками, політичними розбіжностями, необхідністю балансу між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, а також специфічними викликами для України в контексті адаптації до стандартів ЄС.

Країни з низькими податковими ставками розглядають свою податкову політику як конкурентну перевагу для залучення іноземних інвестицій і стимулювання економічного зростання. Гармонізація, що передбачає уніфікацію ставок чи процедур, загрожує цій перевазі. Основні аспекти:

- конкуренція за інвестиції. Юрисдикції з низькими податками, такі як Ірландія чи деякі країни Східної Європи, використовують знижені ставки для приваблення транснаціональних корпорацій. Уніфіковані вищі ставки можуть відлякати інвесторів, що викликає опір;
- фіскальна автономія. Ці країни прагнуть зберегти контроль над податковою політикою, щоб гнучко реагувати на економічні виклики. Наприклад, низькі ставки податку на прибуток дозволяють конкурувати на глобальному ринку;

– тиск більших економік. У межах ЄС великі економіки, як Німеччина чи Франція, можуть наполювати на гармонізації для зменшення податкової конкуренції, що сприймається як загроза країнами з низькими податками.

– різні економічні ідеології. Країни з соціально орієнтованою економікою (наприклад, скандинавські) підтримують вищі податки для фінансування соціальних програм, тоді як країни з ліберальною економікою (наприклад, Велика Британія до Brexit) виступають за мінімальне оподаткування;

– національні інтереси. Політичні лідери можуть використовувати питання гармонізації для зміцнення підтримки всередині країни, що ускладнює міжнародні компроміси;

– геополітичні напруження. У регіонах із історичними чи поточними конфліктами гармонізація може сприйматися як спроба сильніших країн нав'язати свої стандарти, що викликає недовіру.

Ці розбіжності перешкоджають досягненню згоди щодо єдиних правил.

Гармонізація потребує врахування економічних відмінностей між країнами з різним рівнем розвитку:

– економічні диспропорції. Розвинені країни, як Німеччина чи Канада, мають потужні інституції та ресурси для впровадження складних податкових реформ, тоді як країни, що розвиваються, часто стикаються з браком адміністративної спроможності;

– залежність від низьких податків. Країни, що розвиваються, використовують низькі податки для стимулювання зростання та залучення інвестицій. Гармонізовані системи з вищими ставками можуть підірвати їхні економічні стратегії.

Для вирішення цих проблем потрібні механізми, як-от фінансові субсидії чи перехідні періоди для країн, що розвиваються.

Для України адаптація до стандартів ЄС є ключовим кроком до європейської інтеграції, але пов'язана з унікальними труднощами:

– відповідність стандартам ЄС. Україна мусить реформувати податкову систему, щоб відповідати *acquis communautaire* ЄС, зокрема гармонізувати ПДВ, акцизні збори та корпоративне оподаткування. Це вимагає масштабних законодавчих і адміністративних змін;

– фіскальна децентралізація. Децентралізація в Україні надає місцевим органам влади певну автономію в управлінні податками, що ускладнює впровадження єдиної національної політики, сумісної з вимогами ЄС [8];

– геополітичні ризики. Триваючий конфлікт і регіональна нестабільність відволікають ресурси на оборону та відновлення, обмежуючи можливості для реформ. Напружені відносини з деякими сусідніми країнами також ускладнюють транскордонне співробітництво, зокрема в рамках Єврорегіону «Верхній Прут»;

– адміністративна спроможність. Слабкі інституційні структури та корупція перешкоджають ефективному впровадженню реформ. Посилення податкової адміністрації є необхідним, але складним у нинішніх умовах.

Для подолання цих викликів Україні потрібні поступові реформи, технічна допомога від ЄС та підтримка міжнародних партнерів для зміцнення інституційної спроможності.

Гармонізація податкових систем є складним процесом, що стикається з економічними, політичними та адміністративними бар'єрами. Опір країн із низькими податками зумовлений прагненням зберегти конкурентні переваги, тоді як політичні розбіжності відображають різні національні пріоритети. Баланс між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, ускладнює уніфікацію через економічні диспропорції. Для України ключовим є реформування податкової системи відповідно до стандартів ЄС, що вимагає подолання геополітичних ризиків, посилення адміністративної спроможності та врахування особливостей фіскальної децентралізації. Успішна гармонізація можлива за умови скоординованих зусиль і міжнародної підтримки.

Для підвищення ефективності ТКС і оподаткування пропонується:

– розширити мережу ДТА для полегшення транскордонної діяльності;

– впровадити цифрові платформи для уніфікованої звітності та сплати податків;

– створити СЕЗ у прикордонних регіонах для залучення інвестицій;

– посилити координацію через транскордонні консультаційні центри;

– адаптувати податкову систему України до стандартів ЄС для підтримки євроінтеграції.

Висновки. Транскордонне співробітництво є важливим інструментом регіональної політики України, сприяючи економічній, соціальній та екологічній інтеграції прикордонних регіонів через гармоніза-

цію стандартів, розвиток інфраструктури та міжкультурний діалог. Податки відіграють ключову роль у фінансуванні регіональних програм, стимулюючи сталий розвиток через пільгові режими, але податкова конкуренція може обмежувати бюджетні надходження. Гармонізація податкових систем стикається з викликами, зокрема опором низько-податкових країн, політичними розбіжностями та геополітичними ризиками для України. Для подолання цих бар'єрів необхідні реформи, технічна допомога ЄС і впровадження цифрових платформ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Транскордонне співробітництво як інструмент місцевого та регіонального розвитку: аналіт. доп. / В. В. Химинець, А. А. Головка, О. І. Мірус. Київ: НІСД, 2021. 47 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf (дата звернення: 02.06.2025).
2. Ковальов В. Г. Децентралізація та транскордонне співробітництво: організаційно-правові засади. *Право та державне управління*. 2020. №1. Т. 2. С.245–251. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-2.38> (дата звернення: 02.06.2025).
3. Транскордонне співробітництво: правові основи та успішні практики : посібник / за заг. ред. В. А. Устименка. Київ : Видавництво «Юстон», 2020. 152 с.
4. Волкова Н. В. Транскордонне співробітництво України з країнами ЄС в умовах російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2023. №48. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2257> (дата звернення: 02.06.2025).
5. Трушкіна Н., Прокопишин О. Транскордонне співробітництво як ключовий пріоритет сталого просторового розвитку України. *Colloquium-journal*. 2022. №31(1534). DOI: <https://doi.org/10.24412/2520-6990-2022-31154-80-84> (дата звернення: 05.06.2025).
6. Калат Я. Я. Євровісестральне співробітництво у забезпеченні соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів України : дис. ... канд. економ. наук : 08.00.05. Львів, 2021. 291 с.
7. Регіональні аспекти митно-податкової політики : монографія / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найдено, В. В. Карпова та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Ю. Б. Іванова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 248 с.
8. Vdovichen A., A. Chornovol, Mustetsa I., Tabenska J, Tomniuk T. Fiscal Decentralization and Local Finance in Ukraine and EU Member States. Financial and credit activity problems of theory and practice. Vol. 3 (56). 2024. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4390/4106> (дата звернення: 05.06.2025).
9. Андрущенко В., Тучак Т. Гармонізація системи непрямого оподаткування в ЄС. *Актуальні питання оподаткування в країнах ЄС: досвід для України* : матеріали науково-практичного круглого столу (Ірпінь, 24 вересня, 2024 р.). Державний податковий університет, 2024. С. 7-10.
10. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0112> (дата звернення: 05.06.2025).

REFERENCES:

1. Khymynets V. V., Holovka A. A., Mirus O. I. (2021) Transkordonne spivrobitnytstvo yak instrument mistsevoho ta rehionalnoho rozvytku: analitychna dopovid [Cross-border cooperation as a tool for local and regional development]. Kyiv: Vydavnytstvo "NISD". Available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-09/analytrep_13_2021.pdf (Accessed June, 02, 2025) (in Ukrainian).
2. Kovalov V. H. (2020) Detsentralizatsiia ta transkordonne spivrobitnytstvo: orhanizatsiino-pravovi zasady [Decentralization and cross-border cooperation: organizational and legal basis]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, vol. 1, pp. 245–251. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-2.38> (Accessed June, 02, 2025) (in Ukrainian).
3. Ustymenko V.A. (ed.) (2020) Transkordonne spivrobitnytstvo: pravovi osnovy ta uspishni praktyky : posibnyk [Cross-border cooperation: legal framework and successful practices: a manual]. Kyiv: Vydavnytstvo "Iuston". (in Ukrainian)
4. Volkova N. V. (2023) Transkordonne spivrobitnytstvo Ukrainy z krainamy YeS v umovakh rosiisko-ukrainskoi viiny. [Cross-border cooperation of ukraine with eu countries in the conditions of the russian-ukrainian war] *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 48. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2257> (Accessed June, 02, 2025). (in Ukrainian)
5. Trushkina N., Prokopyshyn O. (2022) Transkordonne spivrobitnytstvo yak kliuchovyi priorytet staloho prostorovoho rozvytku Ukrainy [Cross-border cooperation as a key priority for sustainable spatial development of Ukraine]. *Colloquium-journal*. vol 31(1534). DOI: <https://doi.org/10.24412/2520-6990-2022-31154-80-84> (Accessed June, 05, 2025) (in Ukrainian)
6. Kalat Ya.Ia. (2021) Yevrorehionalne spivrobitnytstvo u zabezpechenni sotsialno-ekonomichnoho rozvytku prykordonnykh rehioniv Ukrainy [Euroregional cooperation in securing the socio-economic development of border regions of Ukraine]: dys. ... kand. ekonom. nauk : 08.00.05. Lviv. (in Ukrainian)
7. Tyshchenko V. F., Naidenko O. Ye, Karpova V. V. ta in (2020) Rehionalni aspekty mytno-podatkovoi polityky : monohrafiia [Regional aspects of customs and tax policy: monograph] za zah. red. Yu. B. Ivanova. Kharkiv : KhNEU im. S. Kuznetsia. (in Ukrainian)

8. Vdovichen A., A. Chornovol, Mustetsa I., Tabenska J, Tomniuk T. (2024) Fiscal Decentralization and Local Finance in Ukraine and EU Member States. Financial and credit activity problems of theory and practice, vol. 3 (56). Available at: <https://fkf.net.ua/index.php/fkf/article/view/4390/4106> (Accessed June, 05, 2025).

9. Andrushchenko V., Tuchak T. (2024) Harmonizatsiia systemy nepriamoho opodatkuvannia v YeS [Harmonization of the indirect taxation system in the EU]. *Aktualni pytannia opodatkuvannia v krainakh YeS: dosvid dlia Ukrainy* : naukovo-praktychnyi kruihlyi stil (Irpin, 24 September, 2024). Derzhavnyi podatkovyi universytet. (in Ukrainian)

10. Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the common system of value added tax. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0112> (Accessed June, 05, 2025).

UDC 354:328.185

JEL H10, H11

Новак Геннадій Дмитрович, аспірант, Національний університет «Одеська політехніка». **Бутенко Тетяна Василівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, фінансів і бізнес-технологій, Національний університет «Одеська політехніка». **Податки та транскордонне співробітництво в системі державної регіональної політики.**

У статті розглянуто роль податків та транскордонного співробітництва у формуванні ефективної державної регіональної політики в Україні. Проаналізовано сучасний стан національного законодавства у сфері оподаткування, що стосується регіонального розвитку, та механізми транскордонної взаємодії між регіонами України та сусідніми державами. Визначено ключові проблеми, пов'язані з нерівномірним розподілом податкових надходжень між регіонами, а також недостатньою інтеграцією транскордонних ініціатив у систему регіонального управління. Авторами запропоновано конкретні заходи щодо вдосконалення законодавчої бази, підвищення ефективності розподілу податкових ресурсів та розвитку транскордонних проєктів. Окремлено роль міжрегіональних і міжнародних угод у зміцненні економічного потенціалу регіонів. Визначено поняття «транскордонне співробітництво» та його значення для регіональної політики.

Ключові слова: податки, транскордонне співробітництво, регіональна політика, децентралізація, місцеві бюджети, державне управління, європейська інтеграція, інвестиції.

UDC 354:328.185

JEL H10, H11

Gennadii Novak, Postgraduate Student, Odesa Polytechnic National University. **Tetyana Butenko**, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Management, Finance and Business Technologies, Odesa Polytechnic National University. **Taxes and cross-border cooperation in the system of state regional policy.**

This article explores the pivotal role of taxation and cross-border cooperation in the development of an effective state regional policy in Ukraine, focusing on their impact on sustainable regional growth and economic integration. The study provides a comprehensive analysis of the current state of Ukraine's national legislation concerning taxation, particularly its implications for regional development, and evaluates the mechanisms facilitating cross-border interactions between Ukrainian regions and neighboring countries. It identifies critical challenges, including the uneven distribution of tax revenues across regions, which often exacerbates economic disparities, and the limited integration of cross-border initiatives into the broader framework of regional governance. These issues hinder the potential for balanced regional development and economic cohesion. A significant focus is placed on the effects of decentralization reforms on local budget formation through tax revenues. The article examines how decentralization has empowered local authorities to manage fiscal resources more autonomously, yet it also highlights the persistent challenges of ensuring equitable tax distribution and efficient resource allocation. Furthermore, the potential of cross-border cooperation is analyzed as a strategic tool for attracting foreign investments, fostering economic growth in border regions, and promoting cross-border trade. The study delves into the mechanisms of coordination between local governments, state institutions, and international partners, emphasizing the importance of collaborative frameworks in achieving regional policy objectives. Special attention is given to the alignment of Ukraine's tax policies with European standards, particularly in the context of cross-border cooperation. This alignment is crucial for enhancing Ukraine's integration into the European economic space and ensuring compatibility with international fiscal practices. The article proposes actionable measures to strengthen the legislative framework, including reforms to optimize tax revenue distribution, enhance fiscal transparency, and support cross-border initiatives through targeted funding and policy incentives. It also underscores the importance of interregional and international agreements in bolstering the economic potential of regions, particularly those along Ukraine's borders.

Key words: taxes, cross-border cooperation, regional policy, decentralization, local budgets, state governance, European integration, investments.